

Private stichting: ook voor u interessant?

Koningin Fabiola kwam recent in het nieuws met de oprichting van een private stichting genaamd 'Fons Pereos'. Daarin bracht ze een deel van haar vermogen onder met de bedoeling om aan mecenaat te doen ten gunste van een aantal 'goede doelen' en tegelijk het welzijn en de opleiding van haar (klein)neven en nichten op lange termijn veilig te stellen. Is een dergelijk vehikel ook voor u (fiscaal) voordelig?

Belangeloos doel over de dood heen

De private stichting kwam in België tot stand binnen de vernieuwde vzw-wet van 2 mei 2002. Onze wetgever heeft de private stichting in het leven geroepen om onze bedrijfsleiders, naar Nederlands voorbeeld, toe te laten in het kader van een bedrijfsopvolgingsscenario een opsplitsing te maken tussen enerzijds de juridische en anderzijds de economische eigendom van de aandelen van een handelsvennootschap, de zgn. '**certificering**' van aandelen. Geheel buiten de certificeringscontext kan een private stichting echter ook nuttig zijn voor tal van andere doelstellingen in het kader van successieplanning. De oprichting van een private stichting laat immers toe om een patrimonium af te zonderen met een concreet (belangeloos) doel voor ogen en dit over de dood heen. Onze wetgever heeft zelf in het kader van de parlementaire voorbereiding van de wet op de stichting volgende voorbeelden gegeven:

- het handhaven van een collectie kunstwerken;
- de steun aan de ontwikkeling van een regio;
- het creëren van een (wetenschappelijke/culturele) prijs of van een werk;
- het toekennen van studietoelagen aan kinderen en toekomstige kleinkinderen of het toekennen van studiebeurzen in het kader van wetenschappelijk of medisch onderzoek;
- het behoud van de integriteit van elementen van het patrimonium (zoals het instandhouden en restaureren van een historisch/cultureel waardevol, maar vervallen kasteel met park).

De private stichting wordt in sommige omstandigheden ook gezien als een geschikte rechtsfiguur om na het overlijden van de ouders de zorgverstrekking van een gehandicapt kind in stand te houden.

Juridische steekkaart

De private stichting kan bij leven van een persoon opgericht worden via authentieke akte. Men kan er ook voor opteren om ze pas tot stand te laten komen op zijn sterfdag, dus via een testament. Ook dat testament moet door een notaris opgesteld worden. Essentieel is dat de stichting geen 'stoffelijk voordeel' mag verschaffen aan de stichters, de bestuurders of aan gelijk welke andere persoon. Hieronder wordt een 'materieel voordeel' verstaan. Het is een ruim begrip en slaat op elk direct vermogensvoordeel. Een private stichting mag ook geen enkele winst uitkeren. Er bestaat wel een belangrijke uitzondering op deze regel, namelijk als het uitkeren van gelden aan een derde persoon precies het doel op zich is van de stichting. Denk bijvoorbeeld aan de private stichting die opgezet wordt om in het levensonderhoud van een (gehandicapt) kind te voorzien, of - zoals deels het opzet is van de Fabiola-stichting - om tot het welzijn en de opvoeding te strekken van bepaalde familieleden. Een private stichting heeft geen leden of vennoten. Er is bijgevolg ook geen algemene ledenvergadering zoals in een vennootschap of zoals in een vzw. Er is alleen een raad van bestuur die uit minstens 3 moet bestaan. De oprichting van een stichting gaat principieel samen met het ter beschikking stellen

van een vermogen. De wet legt geen drempel op en eist dus bij de oprichting van de stichting geen minimumvermogen.

Belangrijk is dat de stichter, in aanwezigheid van reservataire erfgenamen (zoals de echtgeno(o)t(e), kinderen, ouders), in principe slechts ten kosteloze titel over een gedeelte van zijn patrimonium kan beschikken, te weten het zogenaamd vrij beschikbare gedeelte. Wie dus niet gehuwd is en bovendien kinderloos is, zoals alleenstaande suikertante/nonkel, en bijgevolg geen reservataire erfgenamen heeft (tenzij de ouders of één van hen nog in leven is), kan over zijn gehele vermogen beschikken en kan dit in zijn totaliteit onderbrengen in een stichting als hij/zij dit wenst. Wie gehuwd is of kinderen heeft, kan dit enkel ten belope van het beschikbare deel.

Definitief afstand doen van uw vermogen

Wie een stichting opricht, moet beseffen dat zij/hij op definitieve wijze afstand doet van het vermogen dat zij/hij daartoe aanwendt. Zodra de stichting is opgericht, verlaten de aan de stichting voorbestemde vermogensbestanddelen definitief het patrimonium van de oprichter en worden deze exclusief aangewend om de gekozen belangenloze doelstelling te verwezenlijken. Bovendien is de ontbinding van een private stichting een exclusieve bevoegdheid van de rechterlijke macht. De stichters noch de bestuurders kunnen tot ontbinding besluiten zonder de tussenkomst van een rechter. De verklaring hiervoor is dat de rechtbanken op die manier controle kunnen uitoefenen op de bestemming van het vermogen bij ontbinding. Bij de ontbinding van de stichting en de daarop aansluitende vereffening is er namelijk geen uitkering van een liquidatiesaldo. Er zijn immers geen leden. Na de vereffening moet het eindvermogen aan een belangeloos doel - dat in de statuten opgegeven moet worden - geschonken worden. Een belangrijke uitzondering is echter voorzien in art. 28,6° van de wet op de private stichting. Dit artikel voorziet immers in de mogelijkheid van een terugnamerecht in het voordeel van de stichters of, na zijn dood, van zijn rechtsopvolgers. Dit terugnamerecht kan betrekking hebben op een bedrag (in geld) gelijk aan de waarde van de goederen die overblijven na de ontbinding of op de resterende goederen zelf. Opdat het terugnamerecht uitgeoefend zou kunnen worden, moet aan de volgende voorwaarden cumulatief voldaan zijn:

- a) Enkel de goederen die de stichter zelf aan de verwezenlijking van het doel van de stichting besteed heeft, kunnen teruggenomen worden (dus de goederen die zij/hij bijvoorbeeld bij de oprichting heeft ingebracht of later geschonken heeft).
- b) Het belangeloze doel van de stichting moet verwezenlijkt zijn.
- c) De statuten moeten uitdrukkelijk voorzien in de terugnamemogelijkheid (het zogenaamde 'elastiekbeding').

Fiscaal interessant

De private stichting biedt op het vlak van het schenkingsrecht en het successierecht een aantal voordelen wat haar in bepaalde gevallen zeer interessant maakt in het kader van successieplanning. Het zeer gunstig fiscaal klimaat van de private stichting werd niet zo lang geleden trouwens nog in de verf gezet door een Voorafgaande Beslissing van de **Rulingcommissie** binnen de FOD Financiën (**Voorafgaande Beslissing nr. 2011.275 van 29 november 2011**, www.fisconetplus.be; Rec.gén.enr.not., 2012, afl. 4, nr. 26.376). Wie de feiten aandachtig leest die aan de basis liggen van deze fiscale beslissing, zal vaststellen dat deze verrassend sterk gelijken op de Fabiola-case ...

- **Schenken aan de stichting**

Met uitzondering van de handgift en de bankgift is voor elke gift (zowel van roerende als onroerende goederen en zowel onder levenden als bij testament) aan een stichting een machtiging door de minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger vereist. Als de minister binnen een termijn van 3 maanden vanaf het verzoek tot machtiging niet gereageerd heeft, wordt deze gift geacht gemachtigd te zijn. De machtiging is **niet** vereist voor giften waarvan de waarde niet hoger is dan 100.000 euro.

En wat met de fiscaliteit van de schenking aan een stichting? Wanneer een persoon (een natuurlijk persoon of een rechtspersoon) overgaat tot een inbreng 'om niet', lees 'gratis' (naar aanleiding van de oprichting of later) in een private stichting of tot een schenking aan een private stichting, dan bedraagt het schenkingsrecht slechts **7%** (zowel in Vlaanderen als in Brussel en Wallonië). Dit tarief geldt zowel voor roerende als voor onroerende goederen.

Als gevolg van het feit dat er 7% schenkingsrechten worden betaald, zal de fictiebepaling van art. 7 W.Succ. niet spelen als de schenker binnen de 3 jaar volgend op de schenking zou overlijden. Er zijn dan geen successierechten meer verschuldigd.

Wie schenkingsrechten van 7% nog te veel vindt, kan er voor de schenking van roerende goederen voor opteren om te werken via een hand- of bankgift of via een schenking via een buitenlandse notaris. Een dergelijke schenking kan vrij van schenkingsrechten gebeuren. Echter, als de schenker in dat geval binnen de 3 jaar overlijdt, moet er op het geschonken bedrag nog wel successierecht betaald worden door de stichting bij toepassing van art. 7 W.Succ. (maar deze vallen best mee, zie verder).

- **De stichting als erfgenaam**

Een stichting kan perfect erfenissen in ontvangst nemen. Legaten boven de 100.000 euro zijn net zoals schenkingen onderworpen aan een voorafgaandelijke ministeriële machtiging.

In Vlaanderen bedraagt het successietarief **8,8%**. In Brussel geldt **25%** als basistarief. Wanneer de private stichting een rechtspersoon is die de federale erkenning verkregen heeft, bedoeld in de artikelen 104 en 110 van het Wetboek Inkomstenbelastingen (bevoegdheid om fiscale attesten uit te reiken bij giften), dan geldt in Brussel een tarief van **12,5%**. In Wallonië geldt een successietarief van **7%**.

Deze lage successietarieven openen interessante perspectieven. De kinderloze suikertante/nonkel kan bijvoorbeeld bij leven een private stichting oprichten met een zeer beperkt vermogen. Ondertussen blijft zij/hij tijdens haar/zijn leven op haar/zijn financiële middelen 'zitten' en kan zij/hij deze naar goeddunken besteden. Hij/zij hoeft zich dus niet uit te kleden voor het slapengaan, zoals bij een schenking onder levenden. Wanneer de suikertante/nonkel tegelijk een testament maakt en daarin de private stichting aanwijst als algemeen legataris zal deze later haar/zijn vermogen op haar/zijn sterfdag erven aan de hierboven vermelde goedkope successietarieven en zal het bestuur van de stichting er zorg voor dragen dat dit vermogen zijn gewenste bestemming krijgt (zoals uitkering aan de begunstigde neven of nichten, instandhouding of onderhoud van een familiaal onroerend patrimonium, besteding aan één of meer 'goede doelen' enz.).

- **Uitkeringen aan de begunstigten**

Uitkeringen **tijdens het leven** van de stichter door de private stichting aan de in statuten aangewezen begunstigten, geven **geen** aanleiding tot heffing van schenkingsrechten. Immers, de raad

van bestuur van de stichting voert gewoon uit wat er in de oprichtingsakte (lees: de statutaire doelomschrijving) van de stichting staat en handelt dus niet uit begiftigingsoogmerk.

En wat met uitkeringen door de stichting aan begunstigden **na het overlijden** van de stichter? Zijn daar successierechten op verschuldigd? Neen, zo stelt de Rulingcommissie in haar voormelde beslissing van 29 november 2011! Ze is van mening dat de fictiebepaling van art. 8 W.Succ, dat zogenaamde 'bedingen ten behoeve van een derde' principieel belastbaar stelt in het successierecht, **niet** van toepassing is op dergelijke uitkeringen door private stichtingen. Er wordt geoordeeld dat de toepassing van art. 8 W.Succ. een contract veronderstelt. De begunstigden van een private stichting verkrijgen evenwel naar aanleiding van een eenzijdige akte (de oprichtingsakte) en niet ingevolge een contract dat is gesloten door de oprichter of inbrenger, zodat art. 8 W.Succ. niet van toepassing is. Er kunnen enkel successierechten om de hoek komen kijken als de stichter inbrengen of schenkingen aan de stichting heeft gedaan die niet aan het schenkingsrecht werden onderworpen (zoals bankgiften of handgiften) en vervolgens binnen 3 jaar na een dergelijke belastingvrije schenking is overleden. Dan speelt immers de fictiebepaling van art. 7 W.Succ. die dergelijke schenking als een legaat belast in het successierecht.

- **Ontbinding van de stichting met terugname van goederen**

Zoals gemeld kunnen de statuten van de private stichting voorzien dat de oprichter of zijn rechtsopvolgers de in de private stichting ingebrachte goederen of de tegenwaarde hiervan kunnen terugnemen als de private stichting haar doel heeft gerealiseerd. De Rulingcommissie is van oordeel dat een terugname door de stichter zelf, dus tijdens haar/zijn leven, geen aanleiding geeft tot enige belastingheffing. De teruggenomen goederen zullen wel tot de nalatenschap van de stichter behoren en later belast worden met successierecht, tenzij de stichter daar ondertussen anders over beschikt.

Stel dat de terugname van de ingebrachte goederen na het overlijden van de stichter gebeurt door haar/zijn rechtsopvolgers. In dat geval zijn deze laatsten gehouden tot de indiening van een bijvoeglijke aangifte van nalatenschap van de oprichter bij toepassing van artikel 37, 2° W.Succ. en zullen er bijkomend successierechten verschuldigd zijn.

Opmerking: wenst u na het lezen van deze tekst meer concrete informatie? Jammer genoeg kan Berquin Notarissen cvba u niet via e-mail adviseren. U kunt eventueel wel telefonisch een afspraak maken met één van onze juristen of notarissen.